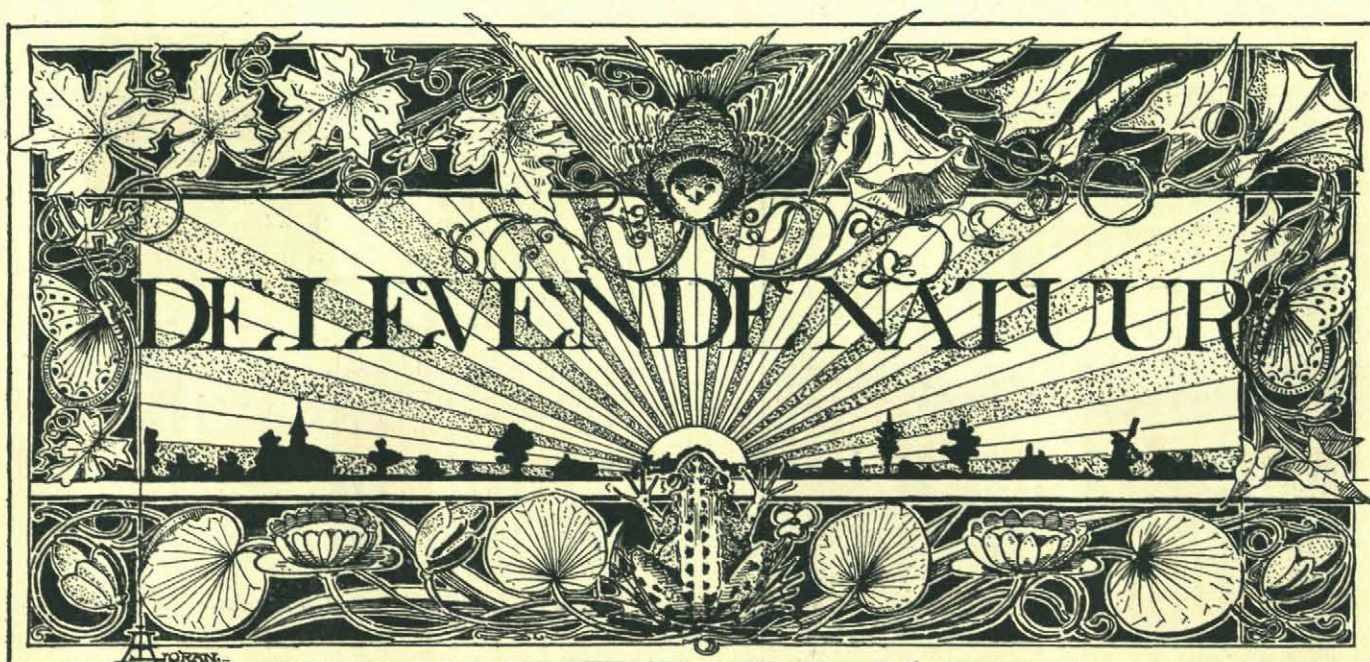

REDACTIE

E. HEIMANS, Amsterdam en JAC. P. THIJSSSE, Bloemendaal.

ADRES DER REDACTIE:

PLANTAGE MUIDERGRACHT 55, AMSTERDAM.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

EEN BEZOEK AAN GIETHOORN EN DE EENDENKOOIEN.

In rustige rust liggen ze, aan de overzijde van den Giethoornschen plas, de oogenschijnlijk zoo kleine groene boschgroepen, die zooveel belangrijks voor den natuurliefhebber in zich verbergen, en zooveel stof geven tot rijke studiën in het wondervolle natuurleven van vogels en planten.

De breede, van zon schitterende plas op den voorgrond, waaruit de boschgroepen, als groote drijvende eilanden oprijzen, de een wat ronder, de ander wat langwerpiger van vorm, doch alle duidelijk afstekend tegen het verre geboomte van den geheel vlakken achtergrond, doen in werkelijkheid een beeld voor ons oog ontstaan, dat een der eigenaardige schilderachtige panorama's van ons vlakke waterland vormt.

Deze boschgroepen zijn even zoovele natuurschatten-verbergende stillevens; en doen bij den natuurliefhebber op onverklaarbare wijze het verlangen ontstaan, deze afgesloten eenzame plekjes te betreden, waar steeds de volmaakste kalmte en stilte heerschen, als een noodzakelijk gevolg van hun bestaan.

Eenvoudig zijn ze deze plaatsen; een breede strook bosschig land, zich even boven het watervlak verheffend, onder en langs het geboomte dicht bezet met riet, biesen, en welig tierende moerasplanten;

in 't midden daarvan een groote ronde waterplas „kolk" genaamd, welke door hooge rieten schuttingen is omgeven; ziedaar zulk een eendenkooi, die onze belangstelling gaande maakt. Een bezoek aan de eendenkooien gaat altijd met eigenaardige moeilijkheden gepaard, en wordt op sommige tijden van 't jaar in 't geheel niet toegestaan; vooral niet in den vangtijd, wanneer de wilde eenden zich in den plas verzamelen, om te midden van hunne getemde broeders en zusters een leven van absolute rust te doorleven.

In 't voorjaar, als de kooi moet worden gereed gemaakt voor het vangseizoen, als de rieten schuttingen, die de kolk omgeven, moeten worden gedicht, nagezien en hersteld, als de vangpijpen moeten worden overdekt, dan is het de beste tijd om toegang te verkrijgen, en deze wordt allicht toegestaan, als men met een vriendelijk woord of door middel van een kennis van den kooiker kan worden geïntroduceerd.

Nog sterker werd de wensch tot bezoek van de kooien, nadat ik dit voorjaar de collectie stereofotografiën van den heer Steenhuizen, den conservator van Artis had gezien. Zelf veel werkende met de stereo-camera, die ons zulke natuurgetrouwe levende beelden geeft, was bij mij dadelijk het plan opgekomen, ook in den loop van 't voorjaar, door eene collectie opnamen, eene slip van den sluier op te lichten, die er ligt over de eendenkooien en hunne schuwe bewoners.

De Pinksterdagen werden daartoe uitgekozen, en begunstigd door het mooie zonnige voorjaarsweer, voorzien van alle mogelijke permissie en belofte van hulp van de kooikers, begon de tocht; per

Punters.

rijtuig uit Meppel naar Wanneperveen, waar de zoon van den veerman Jalving een punter voor ons in gereedheid had gemaakt.

De punters zijn in deze vaarwaters de meest praktische vervoermiddelen, licht bestuurbaar, vrij stevig op 't water liggend, met hun platte bodems en kiel; uitnemend als zeilbootjes, zijn ze een genot, om tochtjes mee te doen.

We gaan nu op weg naar het Giethoornsche Wiede, en beginnen met een serie nesten, reeds door den punterman daags van te voren opgezocht, zoodat dit ons den tijd zeer zal bekorten.

Eerst langs de Giethoornsche Grift wordt eene opname gemaakt van een visscher, die zijn aalfuik in de vroegte ledigde. De plaat toont ons den visscher, die zijn boot heeft vastgelegd tegen den wal, terwijl juist een paling uit zijn fuik in den emmer overspringt.

Jalving weet eerst een nest met bebroede eieren van den Meerkoet, dat wij zonder moeite vinden, daar we den broedenden vogel bijna vlak bij het nest betrappen.

Het nest is reeds eerder uitgehaald geweest, en zeer slordig, waarschijnlijk het gevolg van regenachtig weder. We moeten nu langer zoeken naar de nesten van de Fuut, doch daar de plaats reeds bekend is, hebben we ze al gauw. Tijd om ze geheel te bedekken had de moeder niet meer, ofschoon er toch nog een ei totaal onzichtbaar was gemaakt.

Een kwartiertje verder komen we aan een tweede nest met 3 eieren, ook gelegen te midden van de „doelen“ volgens den schipper; waarna hij ons meer aan den walkant brengt bij een prachtig nest van den meerkoet.

Thans komen we op open water en we brengen een bezoek aan de nesten van Zwarte Sterns, die dicht bij het Wiede liggen op de zoogenaamde Kraggen, welke met dood riet en stoppels van biezzen zijn bedekt. Hoe moeilijk deze nesten te vinden zijn, blijkt, dat hoewel we er 3 meter af zijn, ons geen enkel nest in 't oog wil vallen, en toch liggen er verscheidene.

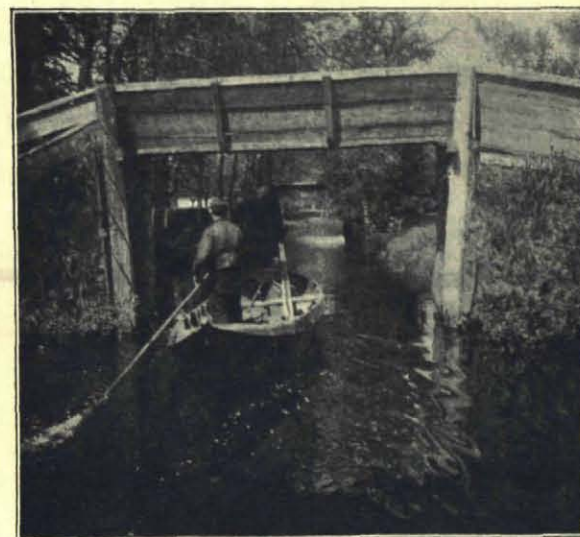
Ook hiervan een kiekje, en nu 't Wiede over naar Giethoorn. Volledigheidshalve behoort bij deze serie de opname van een broedende zwaan, aan de Belter-gracht opgenomen.

De kooiker, Ariën Dam en de zoons van Meester en Smit hebben de punters gereed, en na een oogenblik pauzeeren, punteren we naar de kooien, door de Giethoornsche gracht.

Een gezicht op de brugjes, toont ons het geheele panorama van Giethoorn's schoonheid. Zonnig, helder, en zeldzaam kalm, ligt de landstreek voor ons; reeds zoo vaak beschreven door hen, die oog voor natuurschoon hebben, en zoo dikwijls in beeld gebracht door schilders, amateur-fotografen en teekenaars.

Voor ons uit vaart een punter onder de bruggen door, schitterend van leven en beweging is alles, heerlijk verlicht door den voorjaarszon, die ons dezen dag bijzonder gunstig is.

Giethoorn zonder zon is min of meer eentonig, doch zoodra de zon met haar heldere stralen het landschap aanraakt, wordt alles een tooverwereld van licht en leven; heldere vlakken en donkere schaduwbeelden, naast en door elkaar, het donkere watervlak *onder*, den helderen hemel *boven*, ver —

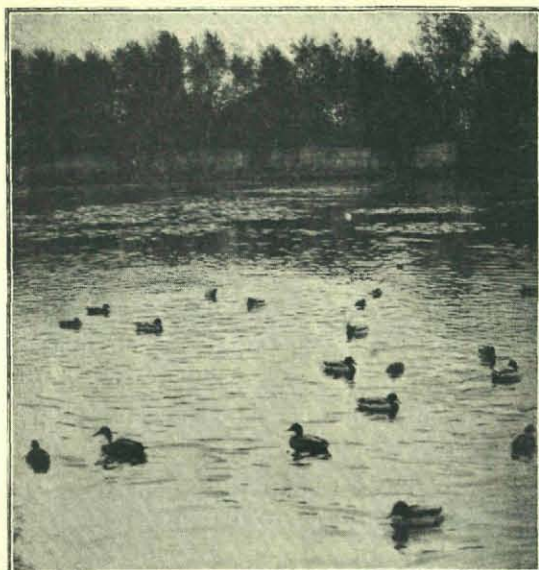

De bruggetjes.

zeer ver een steeds helder perspectief, gevormd door tal van brugjes en vonders, alles tezamen vormt een tafereel, dat eenmaal in het geheugen geprent, steeds *moet* blijven.

„Giethoorn is in Zondagsrust“.

Een oud man zit kalm zijn pijpje te rooken op het trapje, waar daags water wordt gehaald door

In de kooi.

moeder de vrouw, voor de geliefkoosde volksdrank „de koffie“.

Wij namen nu nog eenige gezichten van de brugjes die eenige meters boven het watervlak zijn gebouwd, om 's zomers de volgeladen schuiten met hooi, een der voornaamste producten van Giethoorn, onder door te laten.

Het dorpje is aan weerszijden van de gracht bezet, met huizen, welke door genoemde brugjes met elkaar in verbinding staan; achter de huizen strekken zich in een oneindig verschiets de hooi-rietlanden en veenderijen uit.

Hooi en turf zijn de voornaamste producten, die alle langs de gracht vervoerd moeten worden.

De kerk „Vermaninge“ zooals ze door de doopsgezinden wordt genoemd, ligt in 't midden van Giethoorn, alléén in 't voorjaar is ze zichtbaar, 's zomers echter geheel door 't geboomte ingesloten. Hier verlaten wij de gracht, om in de zijssloot ons over 't Wiede naar de kooien te begeven.

Deze sloot toont ons een der enorme hooischuren, die gedeeltelijk het water overkappen, zoodat de geladen schuiten droog kunnen worden gelost.

Onder deze schuur door zien we een lichte streep in de verte, die het Giethoornsche Wiede aanduidt.

Spoedig zijn we de kooien genaderd; ze verdwijnen in het dichte geboomte, dat de sloot overdekt, die toegang geeft.

De kooiker weet een eendennest, in een graspol, voorzichtig wordt genaderd, en terwijl ik mijn toestel ophef, verdwijnt de broedende eend, ons

het nest vrijlatende. Voorzichtig worden de grasstengels wat uiteen gebogen en we zien het middenste ei juist aangepikt; het kuiken laat een luid gepiep hooren. Schilderachtiger omgeving dan deze graspol, heb ik nergens gezien; het zal een der vele herinneringen blijven, die deze natuurbeelden voor den opnemer van de grootste waarde doen zijn.

Even verder een nest van 't Waterhoentje, prachtig tusschen 't riet verborgen. Aan 't einde van de toegangssloot gekomen, zien we een kleine kolk voor ons, met een rustig hoekje, voorzien van broednesten voor de eenden.

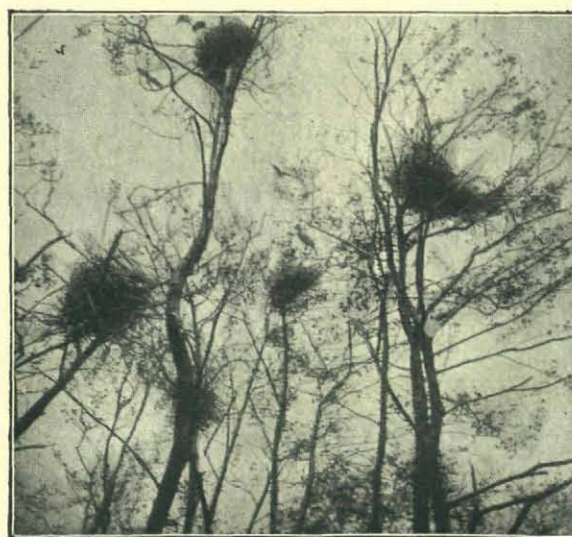
In de struiken en boomen rondom ons, alles vol van deze nesten, meest in een gaffel gelegd, waar een dwars voorgestoken stok ze belet te vallen.

Hier leggen en broeden de wilde eenden, in stilte en eenzaamheid, ver van het gewoel van mensch en dier, beschermd door het kooirecht, dat volgens de wet iedereen verbiedt de kooi te naderen, tot een kring met een straal van ongeveer 1000 Meter.

Eenige foto's nam ik van den kooiker, bezig met het herstellen en het nazien der kooi, terwijl de tamme of lokeenden worden gevoederd in en om de plassen, die den kolk omgeven.

We nemen ook eenige kiekjes van de nesten met de broedende eenden, die heel achterin op een donzen bed, in een soort van verdooving hunne broedtijd uitzitten. Weg schijnt de schuwheid der trouwe moeders, ze duiken even wat ineem, nu we onze onbescheiden blikken in hun heilige binnenkamer werpen.

Ook de lokeenden voldoen aan hun natuurlijken

De Aalscholver nesten.

aandrang, en zoeken de verlaten nesten op om een broedsel groot te brengen.

De kooiker herinnert zich een wilde eend, die broedt in de rieten omheining van de kolk.

Heel voorzichtig word ik in de hoogte getild,

en staande op de schouders van den kooiker, met een punterhaaks tot steun in den rug, wordt ook deze natuur-idylle aan de vergetelheid ontrukkt. Men moet zich er over verbazen dat een onzer schuwste vogels zich zoo dicht laat naderen, dat men in staat is, eene opname er van te maken, eene handeling welke toch onwillekeurig veel vreemde bewegingen vereischt.

Een eigenaardig feit is het uit zulk een nest de jongen te zien komen. Nauwelijks één dag oud, kruipen ze naar den rand van het nest, en laten zich kalm naar beneden vallen, toch heeft men nog nooit zulk een teer schepseltje zien dood vallen.

Heel voorzichtig wordt nu de kolk genaderd, en door een klein gaatje in de rieten omheining, waar de lenzen voorzichtig worden doorheen gewerkt, ook dit natuurtafereel voor ons oog vastgelegd. Een paar eenden hebben reeds onraad bemerkt, en nauwelijks knapt er een tak onder onze voeten, of onder luid gekwaak en geplas verdwijnt de troep over het Kooibosch.

We varen nu de kolk in, ze is toch geheel ledig. In 't midden verheft zich een boschgroep van oude stammen, en nog enkele levende groenende takken.

Ook hierin weer broednesten, terwijl we tevens op den achtergrond nu de geheele rieten schutting kunnen zien die de kolk omgeeft, waarachter de kooiker zijn verschillende observatie-posten heeft, vanwaar hij zich naar gelang de windrichting, maar steeds onder den wind, van de aanwezigheid van veel of weinig wild kan overtuigen.

Naar gelang ook de wind is, worden de wilde eenden in den vangtijd door de lokeenden naar de vangpijpen gelokt.

De kooiker werpt af en toe, van achter de schutting, eenig hondenvoeder in 't water, waarna alle eenden beginnen te duiken. Het kooihondje, een klein geel hondje, vertoont zich om en bij de vangpijpen, de wilde eenden volgen nieuwsgierig de bewegingen van dit hondje, dat hierop geheel is afgericht, en zoodra genoeg wilde eenden de pijp zijn ingezwommen, vertoont de kooiker zich plotse-ling achter de eenden, waarop ze in angstige vaart de vangpijp invliegen, waar hun een wisse dood wacht. Eene opname van deze vangpijp slaagde niet, wegens gebrek aan licht, en den eigenaardigen vorm dezer pijpen. Thans is de beurt aan een bezoek van de nesten der aalscholvers, die in een bepaalde kooi hunne broedplaatsen hebben gekozen.

Eenige duizenden nesten (naar schatting 2000) vertoonen zich in de toppen van de lage elzen-boomen; alleen de uiteinden der takken zijn nog met een weinig bladeren voorzien, daaronder is alles dood, vernietigd door de scherpe uitwerpselen dezer vischverslinders.

Eene tocht naar deze roofdieren-kolonie met het doel ze wat te doen verminderen, leverde ons met 3 flobert-buksen een slagveld van ruim 200 doode exemplaren; hun aantal scheen echter zoodanig te vermeerderen, dat onze poging tot uitroeiing in geen enkel opzicht slaagde.

Wel hadden we het twijfelachtig genoeg deze tocht door een al te ijverig politieman met een procesverbaal te zien eindigen, aangezien deze naar onze meening nuttige zaak volgens hem in strijd was met alle mogelijke wettige toestanden. Onze genoegelijke dag werd er echter weinig door ge-stoord, het feit kon weinig invloed uitoefenen op de herinnering van het vele schoone en genoegelijke, dat we dien dag ondervonden.

Moge dit schrijven vele amateurs aansporen, eens op een dag van hun zomer- of wintervacantie, een bezoek te brengen aan deze eigenaardige landstreek, ze zullen veel genieten, en met genoeg kennis maken met Giethoorn en zijn gastvrije bewoners.

Voor hen, die hunne camera meenemen bestaat er in het dorp in de herberg van Mej. de Wed. v. d. Linde gelegenheid, platen te wisselen, ook de onderwijzer stelt zich gaarne beschikbaar voor natuurvrienden, en ten slotte zal men bij iederen eigenaar van punters of bootjes, met de grootste welwillendheid ontvangen worden, om Giethoorns schoonheden te kunnen bewonderen.

R. HOUWINK HZN.

Meppel, October 1903.

Zuideinde.

ONZE CYPRES-ACHTIGE BOOMEN.

Ik heb een tijd gekend, dat ik 's winters bijna in 't geheel niet uit de stad kwam. Als ik dan zoo maanden achtereen tusschen de huizen moest vertoeven heb ik mij vaak schadeloos gesteld voor het gemis van heide- en boschlucht door in een plantsoen een paar takjes van de altijdgroene heesters af te plukken, die stuk te wrijven en dan de heerlijke harslucht op te snuiven.

Die heesters waren dikwijls Thuja, de welriekende, en Biota, de Levensboom, en met recht mogen ze zoo heeten.

Wat zou een park of plantsoen, wat zou een tuintje zijn zonder deze „evergreens“? Overal willen ze groeien, zoowel in 't drassig veen als in 't losse zand of in de stijve klei, met een minimum van licht zijn ze tevreden, het stadsroet deert hen weinig. Zij leveren een uitmuntende beschutting tegen den wind, de vogels zoeken er gaarne een nachtverblijf en vele bouwen er zelfs hun nest in de dichte takken tusschen het geurige groen. In